

ISSN 2521-1757 (Print)

ISSN 2616-8812 (Online)

НАУКОВИЙ ВІСНИК ІЗМАЇЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

СЕРІЯ: ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Випуск 70

Заснований у 1997 році

Ізмаїл
2025

DOI: 10.31909/26168812

УДК 378:001.891

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1188 від 24.09.2020 р. журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічні науки.

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
серія КВ №22509-12409ПП від 01.12.2016*

Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2025. Вип. 70. 268 с.

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Максимчук Борис – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор (Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Україна); **Циганенко Лілія** – заступник головного редактора, доктор історичних наук, професор (Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Україна); **Кічук Надія** – заступник головного редактора, доктор педагогічних наук, професор Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Україна); **Бідюк Наталія** – доктор педагогічних наук, професор (Хмельницький національний університет, Україна); **Горах-Постіка Віоріка** – доктор педагогічних наук, професор (Кишинівський університет, Молдова); **Кічук Ярослав** – доктор педагогічних наук, професор, ректор (Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Україна); **Князян Маріанна** – доктор педагогічних наук, професор (Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, Україна); **Котелянець Наталка** – доктор педагогічних наук, професор (Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, Україна); **Куртєва Оксана** – доктор педагогіки (Комратський державний університет, Молдова); **Морзе Наталія** – доктор педагогічних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка, Україна); **Пижик Іренеуш** – доктор педагогічних наук (Куявська вища школа у Влоцлавку, Польща); **Планинда Тетяна** – доктор педагогічних наук, професор (Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Україна); **Рашидов Сейфулла** – доктор педагогічних наук, професор (Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Україна); **Саєнко Володимир** – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент (Лузанський національний університет імені Тараса Шевченка, доктор наук з організації та управління, професор Вищої школи управління та адміністрування в Опольї (Польща).

Відповідальний за випуск – Мартинчук Олена

Рекомендовано до друку Вченою радою Ізмаїльського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 25.03.2025 р.)

Збірник зареєстровано в міжнародних каталогах періодичних видань та наукометричних базах даних:

Index Copernicus; Google Scholar; Eurasian Scientific Journal Index (ESJI); Researchbib Journal Index and Archive (ResearchBib); Scientific Indexing Services

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
<http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/index>

У збірнику опубліковані наукові статті з проблем сучасної теорії і практики освіти, навчання та виховання. Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів.

Засновник і видавець – Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Адреса редакції: Ізмаїльський державний гуманітарний університет,
вул. Рєпіна, 12, м. Ізмаїл, обл. Одеська, 68600. тел.: +380 (4841) 6-30-01, e-mail: nauka_idgu@ukr.net

Тексти публікацій були перевірені за допомогою системи пошуку ознак плагіату StrikePlagiarism.com в рамках проекту підтримки наукових університетських видань.

© Ізмаїльський державний
гуманітарний університет, 2025
© Автори статей, 2025

ЗМІСТ

Андрочик Юлія Soft skills для успішної кар'єри здобувачів вищої морської освіти.....	9
Андрочик Юлія Навчання здобувачів вищої морської освіти практики Mindfulness, як одну з ключових навичок XXI століття.....	20
Барабаш Вікторія, Сустрєтов Анатолій, Коломієць Олена Психологічні чинники етичної поведінки викладача вищої школи.....	31
Біла Олена Національно-патріотичне виховання як важлива складова формування ціннісного ставлення підлітків до етнічно-родинних традицій КНР.....	43
Білоусова Надія Теоретичні засади формування математичних понять у молодших школярів.....	49
Бобро Артур, Долматова Марина Літературне читання як засіб формування мовленнєвої культури учнів початкових класів під час вивчення предметів мовно-літературної освітньої галузі.....	56
Бухнієва Олена Аспекти інтерпретації народного музичного мистецтва у педагогічній освіті: євро-інтеграційний контент.....	63
Ван Ченьсі Формування ціннісного ставлення підлітків КНР до етнічно-родинних традицій засобами народного музичного мистецтва.....	70
Вдовенко Тетяна Використання краєзнавчих матеріалів англомовних країн як засіб формування соціокультурної компетентності студентів (англ.).....	76
Герганов Леонід, Дімоглова Ольга Сучасні підходи до професійної підготовки майбутніх портовиків та митників у ЗВО морського профілю Україні: вимоги часу.....	81
Гуменюк Ірина Мотивація як індикатор успішності навчання української мови за професійним спрямуванням: основні аспекти діагностування.....	87
Жоха Світлана Нейропсихологічні основи творчості: можливості психотехнологій в активації креативного потенціала.....	94
Замашкіна Ольга Соціалізація дітей з особливими потребами як аспект професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури.....	101
Звєкова Вікторія Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.....	108
Кискін Олексій Порівняння оригінального тексту та його перекладу в програмі «Зарубіжна література» (на прикладі творів Роберта Бернза).....	115
Кічук Надія Про один із векторів перезавантаження нуш: здатність учителя початкових класів конструктивно розвивати творчі здібності учня.....	122
Кічук Ярослав, Арнаут Андрій, Лесіна Тетяна, Метіль Анастасія Актуалізація праворозуміння майбутніми фахівцями: ресурси пошуково-дослідницької діяльності.....	127

Кічук Ярослав, Садова Світлана

Формування громадянських компетентностей майбутніх менеджерів ресурсами навчального курсу «Основи публічного управління та адміністрування»..... 132

Лесіна Тетяна

Соціокультурний контент підготовки майбутніх учителів математики до інноваційної діяльності в основній школі..... 139

Листопад Олексій, Листопад Наталя

Організація дистанційного навчання на платформі Moodle: теорія та практика..... 145

Мардарова Ірина, Гуданич Наталія

Використання в освітньому процесі платформи Moodle: деякі методологічні підходи..... 156

Мерсуца Тетяна

Сучасні підходи до викладання англійської мови у професійній освіті: актуальні тенденції та практики (англ.)..... 169

Молнар Тетяна

Педагогічна діяльність учителя початкових класів закладу загальної середньої освіти..... 178

Олейнікова Галина

Сучасні методи аналізу тексту з дискурсивної та антропоцентричної точки зору..... 184

Паньків Ганна

Методичні прийоми активізації образотворчої діяльності дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку..... 190

Плачинда Тетяна

Вплив штучного інтелекту на навчальну діяльність студентів: аналіз, ризики та перспективи..... 198

Рашидов Сейфулла

Здатність сучасного вчителя до інновацій як педагогічна проблема..... 205

Рубан Ася

Аналіз дієвості соціального проєкту «Реабілітація дітей та молоді з особливими освітніми потребами» як спосіб розв'язання соціальних проблем Ізмаїльської територіальної громади..... 213

Садова Світлана

Розвиток інтелектуальної компетентності здобувачів освіти у процесі опанування навчального курсу «Загальна соціологія»..... 221

Слободяк Світлана

Сучасні підходи до викладання вступу до германської філології у вищій школі (англ.)..... 227

Супрун Дар'я, Супрун Микола, Гладченко Ірина, Каплієнко Анастасія

Професор Іван Гаврилович Єременко і вітчизняна дефектологія..... 232

Супрун Дар'я, Супрун Микола, Каплієнко Анастасія

Академік В.М. Синьов і сучасна світова людинознавча наука (до 85-річчя від дня народження)..... 237

Філоненко Олена

Особливості застосування вчителями форм і методів педагогічної взаємодії з батьками молодших школярів у контексті формування ефективного партнерства..... 244

Четверікова Олена

Методичні підходи до навчання сучасного інституційного дискурсу (англ.)..... 251

Шуть Богдан

Підготовка майбутніх фахівців фізичної культури та спорту до організації та проведення навчально-тренувальних занять з кіокушин карате як науково-педагогічна проблема..... 258

PEDAGOGICAL ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL TEACHER OF GENERAL
SECONDARY EDUCATIONAL INSTITUTION

ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАКЛАДУ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тетяна Молнар

доктор педагогічних наук, професор

E-mail: tetjana_molnar@ukr.net

ORCID: 0000-0002-9082-4868

Мукачівський державний університет,
Україна

Tetiana Molnar

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

E-mail: tetjana_molnar@ukr.net

ORCID: 0000-0002-9082-4868

Mukachevo State University, Ukraine

ABSTRACT

The article has been devoted to the analysis of the professional activity of primary school teachers working in the context of educational reform. It has been determined that the main purpose of a teacher's activity is to organize the education and upbringing of students while they are receiving complete general secondary education by forming their key competencies and worldview on the basis of universal and national values, as well as developing the intellectual, creative and physical abilities necessary for successful self-realization and continuing education. The author has outlined the peculiarities of the teacher's professional activity, which is characterized by humanistic, collective and creative nature. Particular attention has been paid to changes in the pedagogical activity of primary school teachers in the context of the implementation of the New Ukrainian School Concept. Attention has been focused on important areas of professional activity, such as: teaching students subjects and integrated courses; organization of a safe and healthy educational environment; partnership interaction with participants in the educational process; continuous professional development. It has been noted that the Professional Standard "Teacher of a General Secondary Education Institution" provides for the teacher to have the competencies necessary to perform labor functions based on value orientations, such as: respect for the personality of the student; ensuring equal access of students to education without any form of discrimination; adherence to the principles of academic integrity in the interaction between participants in the educational process; promoting the formation of a free personality of a junior schoolchild, supporting his/her independence, initiative; forming a culture of healthy lifestyle; fostering love for the native land, responsible attitude to the environment; preparing students to express their civic position, etc. It has been concluded that pedagogical activity is a complex and multifaceted process that requires from primary school teachers deep professional knowledge and the ability to continuously improve themselves.

Key words: pedagogical activity, primary school teacher, professional competence, humanism, creativity, professional development, New Ukrainian School.

Постановка проблеми, актуальність теми. Педагогічна професія є однією з найважливіших у суспільстві, оскільки забезпечує передачу знань, навичок та культурних цінностей від покоління до покоління. В умовах сучасних соціальних та технологічних трансформацій ця професія зазнала значних змін, адаптуючись до нових викликів інформаційної доби. Концепція «Нова українська школа» визначає вчителів агентами освітніх змін. У контексті реформування освітньої системи змінюється і роль вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти.

Сьогодні професія вчителя початкових класів є надзвичайно важливою, затребуваною і водночас складною, оскільки потребує глибоких знань, фахових компетентностей, постійного професійного розвитку, здатності адаптуватися до нових умов та активної участі в реалізації інноваційних процесів. Вчитель початкових класів відповідає за створення безпечного та психологічно комфортного освітнього середовища, організовує освітній процес, реалізуючи принцип дитиноцентризму, а також будує партнерські стосунки з батьками, забезпечуючи ефективну співпрацю на основі педагогіки партнерства. Він повинен бути не лише носієм знань, а й фасилітатором, який сприяє розвитку ключових компетентностей здобувачів початкової освіти, створюючи умови для їхньої успішної соціалізації та гармонійного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема професійної діяльності вчителя початкових класів є однією з ключових у вітчизняній педагогічній думці. Зокрема, питання професійного розвитку та педагогічної майстерності вчителя досліджували сучасні науковці, як от: Н. Авшенюк, О. Дубасенюк, І. Зязюн, Н. Ничкало, О. Сухомлинська та ін. Особлива увага приділяється ціннісним орієнтирам, професійній компетентності та ролі педагога у формуванні особистості молодшого школяра. Так, Т. Могуз акцентує на важливості аксіологічного складника професійної діяльності вчителя, підкреслюючи, що реформа загальної середньої освіти вимагає від педагога високого професіоналізму, соціальної активності, творчого підходу до роботи, толерантності та вміння співпрацювати з учнями й батьками. В. Берека у своїх працях розкриває наукові підходи до формування професійної компетентності вчителя початкових класів, наголошуючи на її ключовій ролі у забезпеченні ефективності освітнього процесу. М. Скоромна досліджує взаємозв'язок між професійними й особистісними якостями вчителя та їхнім впливом на розвиток ключових компетентностей і ціннісних орієнтирів здобувачів початкової освіти. У свою чергу, М. Навроцька звертає увагу на проблему формування позитивного професійного іміджу вчителя початкових класів, який є визначальним для успішного впровадження освітніх інновацій. Відтак, аналіз наукових розвідок свідчить про багатогранність педагогічної діяльності вчителя початкових класів та її важливість у контексті реформування сучасної освіти.

Мета статті – визначити сутність професійної педагогічної діяльності вчителя початкових класів та виокремити її характерні особливості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічна діяльність являє собою особливий вид соціальної активності, змістом якої є навчання та виховання підростаючого покоління. Професійна педагогічна діяльність, у свою чергу, передбачає наявність спеціальної освіти, яка забезпечує опанування системою фахових знань та компетентностей, необхідних для виконання функцій, пов'язаних із цією професією.

Вимоги до професійної діяльності вчителя визначені в низці нормативно-правових документів. Зокрема, у статті 54 Закону України «Про освіту» окреслено права та обов'язки педагогічного працівника (Закон України «Про освіту», 2017). У статті 22 Закону України «Про повну загальну середню освіту» зазначено, що на посади педагогічних працівників можуть претендувати особи з вищою педагогічною освітою, відповідною професійною кваліфікацією, які вільно володіють державною мовою, мають високі моральні якості та фізичний і психічний стан здоров'я, що дозволяє виконувати професійні обов'язки (Закон України «Про повну загальну середню освіту», 2020).

Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» визначає *мету* професійної діяльності вчителя, яка полягає в організації навчання та виховання здобувачів освіти під час здобуття ними повної загальної середньої освіти шляхом формування у них ключових компетентностей і світогляду на основі загальнолюдських та національних цінностей, а також розвитку інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, необхідних для успішної самореалізації та продовження навчання (Професійний стандарт, 2024:2).

Більше того, професія вчителя вирізняється своєю унікальністю та специфічними рисами, які відрізняють її від інших видів професійної діяльності. Однією з ключових особливостей педагогічної праці є відтермінованість кінцевого результату, що надає їй глибокого соціального й особистісного змісту. З цього приводу слушно зауважив відомий педагог В. Сухомлинський: «Працю вчителя ні з чим не можна ні порівняти, ні зіставити. Ткач уже через годину бачить плоди своєї роботи. Сталевар через кілька годин радіє з вогненного потоку металу. Хлібороб, сіяч через кілька місяців милується колосками і жменем зерна, вирощеного в полі... А вчителеві треба працювати роки, щоб побачити предмет свого творіння...» (Сухомлинський, 1976: 341). Цей вислів яскраво ілюструє специфіку педагогічної професії, яка полягає в тривалості процесу формування особистості та результатів педагогічного впливу. На відміну від багатьох інших професій, де результати праці видно відносно швидко, педагогічна діяльність спрямована на довготривалий вплив, наслідки якого стають очевидними лише через роки. Особливо це важливо в початковій школі, де дитина отримує базові знання, навички й досвід, що слугують фундаментом для її подальшого життя та діяльності. Успіхи, досягнення та професійна реалізація учнів у дорослому віці значною мірою залежать від тієї основи, яку заклали вчителі початкових класів.

У цьому контексті особлива увага приділяється своєрідності професійної діяльності вчителя, яка вирізняється гуманістичним, колективним і творчим характером (Молнар, 2024). Це зумовлено важливістю його ролі у формуванні світогляду, цінностей та життєвих орієнтирів здобувачів початкової освіти.

Зокрема, *гуманістичний характер педагогічної професії* передбачає побудову освітнього процесу на засадах гуманізму, утвердження особистості дитини як найвищої цінності. Вчитель початкових класів, відповідно до напрямку своєї професійної діяльності, покликаний вибудовувати взаємодію з учнями на основі ідей гуманізму. Сам термін «гуманізм» походить із латини та означає «людяний». Гуманістичний підхід у педагогічній професії означає глибоку повагу до особистості дитини, прийняття її такою, якою вона є, розуміння її внутрішнього світу, врахування індивідуальних особливостей, а також створення умов для розвитку її здібностей. Важливим також є утвердження гуманістичних цінностей, проявами яких є співчуття, милосердя, турбота, повага, толерантність до поглядів інших людей, співпереживання, доброзичливість, справедливість. Гуманістичний характер педагогічної професії інтегрується в реалізацію особистісно орієнтованої моделі освіти, яка є одним із ключових напрямів сучасного освітнього простору. Такий підхід спрямований на гармонійний розвиток здобувача початкової освіти, розкриття його потенціалу та підготовку до самостійного життя в суспільстві.

Колективний характер педагогічної професії виявляється у взаємоузгодженій діяльності всіх суб'єктів освітнього процесу, об'єднаних спільними цілями та розподіленою відповідальністю за його результати. В освітньому процесі кожен учасник виконує важливу роль, а співпраця та взаємодія є ключовими аспектами досягнення успіху. Вчитель, безумовно, є центральною фігурою в освітньому середовищі, здійснюючи вплив на особистість молодшого школяра. Разом із тим, важливу роль у колективній діяльності відіграють інші педагоги, які працюють у класі, сприяючи досягненню спільних цілей. Для ефективної роботи педагогічного колективу необхідна належна координація з боку адміністрації закладу освіти. Крім того, важливою є взаємодія вчителя з батьками учнів, яка підсилює навчально-виховний вплив на дитину. Таким чином, колективний характер педагогічної професії акцентує на важливості співпраці та взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу, що є необхідною умовою для досягнення успіху в навчанні та вихованні учнів.

Творчий характер педагогічної професії проявляється в оригінальному підході до вирішення освітніх завдань, пошуку нових методів і рішень, а також у здатності до імпровізації в освітньому процесі. Творчий вчитель створює цікаві й захоплюючі уроки, які стимулюють учнів до самостійного мислення та пізнавальної активності. Такий педагог вирізняється ініціативністю, готовністю до експериментів, здатністю приймати нестандартні рішення та використовувати інноваційні форми й методи роботи. Постійний пошук нових можливостей для вдосконалення професійної майстерності та сприяння розвитку учнів є важливими складниками педагогічної діяльності творчого вчителя.

Роль вчителя початкових класів у формуванні особистості здобувача початкової освіти важко переоцінити. Це зумовлено не лише специфікою вікових особливостей молодших школярів, але й важливою соціальною функцією, яку виконує педагог. Вчитель початкових класів безпосередньо впливає на якість освітнього процесу, морально-психологічний клімат та загальну атмосферу в класі. Він не лише організовує освітній процес, але й забезпечує його цілісність, інтегруючи навчання, розвиток і виховання здобувачів початкової освіти. Педагог відіграє ключову роль у формуванні компетентностей учнів, сприяючи їхньому інтелектуальному, емоційному та соціальному розвитку. Його діяльність значною мірою впливає на становлення культурної особистості учня, формуючи стійкі моральні переконання, риси характеру та моделі поведінки. Кожна дитина унікальна, має свої таланти, інтереси та темпи розвитку. Вчитель створює атмосферу довіри та безпеки, яка сприяє розкриттю потенціалу дитини. Він підтримує інтерес до навчання, виявляє емпатію до труднощів, що можуть виникати, та формує в учнів упевненість у власних силах. Усі ці аспекти взаємопов'язані й у сукупності забезпечують всебічний та гармонійний розвиток молодшого школяра, що є важливим завданням початкової освіти.

У Концепції «Нова українська школа» особлива увага приділяється вчителям, які відіграють ключову роль у процесі суспільних та освітніх перетворень. Такі педагоги є не лише компетентними та висококваліфікованими фахівцями, але й активними агентами змін в освіті. Вони мають бути мотивованими до постійного самовдосконалення та професійного зростання, що дає змогу ефективно впроваджувати інновації та адаптуватися до нових вимог освітнього процесу (Концепція, 2016).

Враховуючи зазначене, професійна діяльність вчителя початкових класів охоплює кілька важливих напрямів, кожен із яких є ключовим для забезпечення якості освітнього процесу. Одним із провідних напрямів є навчання учнів предметів та інтегрованих курсів. Вчитель початкових класів проводить уроки, спрямовані на формування в учнів базових знань і навичок з таких освітніх галузей, як: мовно-літературної; математичної; природничої; технологічної; інформатичної; соціальної і здоров'язбережувальної; громадянської та історичної; мистецької; фізкультурної. У своїй роботі педагог реалізує положення Державного стандарту початкової освіти, зокрема, сприяє формуванню

ключових і предметних компетентностей, використовуючи сучасні методики, інтерактивні технології навчання, проблемний підхід і міжпредметні зв'язки (Державний стандарт, 2018).

Важливим напрямом професійної діяльності вчителя є участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища. Роки пандемії, а згодом воєнний стан в Україні, загострили проблему створення таких умов, які б забезпечували фізичну й емоційну безпеку всіх учасників освітнього процесу. Безпечне середовище передбачає дотримання норм життєдіяльності, відсутність дискримінації та булінгу, а також сприятливу міжособистісну взаємодію в освітньому просторі. Особливу увагу в межах Концепції «Нова українська школа» приділено інклюзивному освітньому середовищу. Вчитель відіграє ключову роль у підтримці дітей з особливими освітніми потребами, забезпечуючи комфортні та рівноправні умови для навчання кожного учня незалежно від його індивідуальних особливостей. Здорове освітнє середовище включає впровадження здоров'язберігаючих технологій, а також просвітницьку роботу з учнями щодо профілактики захворювань. Вчитель інтегрує в освітній процес інформацію про здоровий спосіб життя, правильне харчування, фізичну активність та дотримання правил гігієни. Такі ініціативи сприяють гармонійному розвитку дітей і формуванню у них відповідального ставлення до власного здоров'я.

Не менш значущою є партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу. Концепція «Нова українська школа» підкреслює важливість педагогіки партнерства, яка базується на співпраці між вчителем, учнями та їхніми родинами. Ця співпраця будується на засадах рівноправності, взаємоповаги та спільної відповідальності за результати навчання. Вчитель відіграє ключову роль у створенні гармонійних стосунків із батьками, сприяючи узгодженості дій школи й сім'ї в інтересах розвитку дитини.

Окремо слід підкреслити значення безперервного професійного розвитку вчителя. Сучасний педагог має бути відкритим до нових знань, вдосконалювати свою майстерність і відповідати викликам часу. Постійне підвищення кваліфікації, вивчення новітніх методик, інтеграція цифрових технологій, а також дослідження інноваційних практик є необхідними умовами для досягнення високого рівня професійної компетентності. Вчитель, який постійно розвивається, є взірцем для своїх учнів, що мотивує їх до самовдосконалення і прагнення досягти високих результатів у навчанні.

Слід зазначити, що Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної освіти» передбачає наявність у вчителя компетентностей, необхідних для виконання всіх трудових функцій, що ґрунтуються на таких ціннісних орієнтирах:

- повага до особистості здобувача освіти, визнання пріоритету його зацікавлень, досвіду та прагнень у визначенні мети й організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу й наполегливості учнів;
- забезпечення рівного доступу до освіти для кожного здобувача освіти без будь-яких форм дискримінації, що сприяє інклюзивності та безбар'єрності освітнього середовища;
- формування нетерпимості до корупції, дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії між учасниками освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності;
- сприяння становленню вільної особистості здобувача освіти, підтримка його самостійності, ініціативності, впевненості в собі та розвитку підприємливості;
- розуміння важливості розвитку критичного мислення та пошанування істини як основи освітнього процесу;
- формування культури здорового способу життя здобувачів освіти, створення умов для гармонійного фізичного і психічного розвитку, забезпечення їх добробуту;
- створення безпечного та підтримуючого освітнього середовища, вільного від насильства та цькування, яке гарантує атмосферу довіри;
- плекання любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля, а також утвердження таких моральних принципів, як людська гідність, чесність, милосердя, доброта, справедливість, взаємоповага та взаємодопомога;
- формування громадянської активності, стійкості, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу та його історико-культурної спадщини;
- сприяння формуванню національної ідентичності здобувачів освіти, готовності до захисту незалежності й територіальної цілісності України;
- підготовка здобувачів освіти до виявлення своєї громадянської позиції, формування національної ідентичності (Професійний стандарт, 2024:6).

Крім того, вчитель спільно з батьками та іншими законними представниками учнів сприяє розвитку їхніх здібностей, формуванню навичок здорового способу життя та піклується про фізичне й психічне здоров'я. Важливим аспектом є виховання у здобувачів освіти усвідомлення необхідності

додержання Конституції та законів України, поваги до людської гідності й прав людини, а також готовності захищати суверенітет і територіальну цілісність держави. Вчитель через власний приклад утверджує повагу до суспільної моралі та цінностей, таких як правдивість, справедливість, рівність, патріотизм, гуманізм, толерантність, а також формує прагнення до миру й злагоди між різними етнічними та національними групами (Професійний стандарт, 2024).

Висновки. Виклад спонукає до висновку, що педагогічна діяльність є складним і багатограним процесом, який вимагає від вчителя не лише глибоких професійних знань, а й здатності до творчості, гуманізму та співпраці. Вчитель початкових класів відіграє ключову роль у формуванні базових знань і життєвих цінностей молодших школярів, закладаючи фундамент для їхнього подальшого розвитку. Гуманістичний, колективний та творчий характер педагогічної професії визначає її значущість у формуванні світогляду та соціальних орієнтирів учнів. Концепція «Нова українська школа» підкреслює необхідність постійного професійного розвитку вчителя, здатного адаптуватися до нових викликів та інтегрувати інноваційні методики й технології в освітній процес, що дозволяє забезпечити високий рівень навчання та виховання. Це, в свою чергу, є запорукою розвитку гармонійних особистостей, готових до самостійного життя в сучасному суспільстві. Тому педагогічна діяльність потребує безперервного розвитку, відкритості до змін та усвідомлення важливості свого внеску у формування майбутнього покоління.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаються у дослідженні питань професійного розвитку вчителів, зокрема ефективних моделей підвищення кваліфікації та адаптації педагогів до швидких змін в освітньому середовищі.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п/ed20190816#Text>

Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Концепція «Нова українська школа». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Молнар Т. І. Вступ до спеціальності з основами науково-педагогічних досліджень: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта. Мукачєво: МДУ, 2024. 89 с.

Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної освіти». URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf

Суходолінський В. О. Вибрані твори: В 5 т. Т. 2. К.: Рад. шк. 1976. 465 с.

REFERENCES

Derzhavnyy standart pochatkovoyi osvity [State standard of primary education]. [in Ukrainian]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п/ed20190816#Text>

Kontseptsiya «Nova ukrayins'ka shkola» [The concept of "New Ukrainian School"]. [in Ukrainian]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Molnar, T. I. (2024). Vstup do spetsial'nosti z osnovamy naukovy-pedahohichnykh doslidzhen [Introduction to the specialty with the basics of scientific and pedagogical research]. Lecture notes for applicants of the first (bachelor's) level of higher education in the specialty 013 Primary Education. Mukachevo: Mukachevo State University. 89 p. [in Ukrainian].

Profesiynnyy standart «Vchytel' zakladu zahal'noyi seredn'oyi osvity» [Professional standard "Teacher of a general secondary education institution"]. [in Ukrainian]. URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf

Sukhomlynsky, V. O. (1976). Vybrani tvory [Selected Works]. K.: Rad. shkola, 465 p. [in Ukrainian].

Zakon Ukrayiny «Pro osvitu» [Law of Ukraine "On Education"]. [in Ukrainian]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Zakon Ukrayiny «Pro povnu zahal'nu serednyu osvitu» [Law of Ukraine "On Complete General Secondary Education"]. [in Ukrainian]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена аналізу професійної діяльності вчителя початкових класів, який працює в умовах реформування освіти. Визначено, що основною метою діяльності вчителя є організації навчання та виховання здобувачів освіти під час здобуття ними повної загальної середньої освіти шляхом формування у них ключових компетентностей і світогляду на основі загальнолюдських та національних цінностей, а також розвитку інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, необхідних для успішної самореалізації й продовження навчання. Окреслено особливості професійної діяльності вчителя, яка вирізняється гуманістичним, колективним і творчим характером. Особливу увагу приділено змінам у педагогічній діяльності вчителя початкових класів у контексті впровадження Концепції «Нова українська школа». Акцентовано увагу на важливих напрямках професійної діяльності, як от: навчання учнів предметів та інтегрованих курсів; організація безпечного та здорового освітнього середовища; партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу; безперервний професійний розвиток. Наголошено, що Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» передбачає наявність у педагога компетентностей, необхідних для виконання трудових функцій, що ґрунтуються на ціннісних орієнтирах, таких як: повага до особистості здобувача освіти; забезпечення рівного доступу учнів до освіти без будь-яких форм дискримінації; дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії між учасниками освітнього процесу; сприяння становленню вільної особистості молодшого школяра, підтримка його самостійності, ініціативності; формування культури здорового способу життя; плекання любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля; підготовка здобувачів освіти до виявлення своєї громадянської позиції тощо. Зроблено висновок, що педагогічна діяльність є складним і багатограним процесом, який вимагає від вчителя початкових класів глибоких професійних знань та здатності до постійного самовдосконалення.

Ключові слова: педагогічна діяльність, вчитель початкових класів, професійна компетентність, гуманізм, творчість, професійний розвиток, Нова українська школа.

Наукове видання

Науковий вісник
Ізмаїльського державного
гуманітарного університету

Серія: Педагогічні науки

Випуск 70

Збірник наукових праць

Українською та англійською мовами

*Зважаючи на свободу наукової творчості,
редколегія приймає до друку статті тих авторів, думки яких не в усьому поділяє.
Відповідальність за достовірність матеріалів, фактів несуть автори публікацій.*

*Редакційна колегія має право редагувати та скорочувати текст.
У разі передруку посилання на «Науковий вісник Ізмаїльського державного
гуманітарного університету» обов'язкове.*

Англомовний супровід збірника: *Олейнікова Г.О.*
Верстка і дизайн: *Мартинчук О.Є.*

Матеріали збірника розміщено на офіційному сайті ІДГУ за адресою: <http://idgu.edu.ua>

Підписано до друку 25.03. 2025. Формат 60х90/8.
Ум. друк. арк. 29,2. Обл.-вид. арк. 12,3. Тираж 100 прим. Зам. № 621

*Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Ізмаїльського державного гуманітарного університету*

Адреса: 68610, Одеська обл., м. Ізмаїл, вул. Рєпіна, 12, каб. 208
Тел.: (04841) 4-82-42
E-mail: nauka_idgu@ukr.net

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>